

Yttrande över Promemoria med utkast till lagrådsremiss - Bättre möjlighet till skuldsanering

Ju2008/7782/L2

Kronofogdemyndigheten tillstyrker de föreslagna ändringarna. Kronofogdemyndigheten ser även positivt på att regeringen på sikt kan överväga ytterligare lättnader i skuldsaneringsreglerna.

Kronofogdemyndigheten önskar dock lämna följande synpunkter.

I promemorian (s. 11) anges att det typiskt sett inte kan anses finnas större risk för oförutsedda utgifter för den grupp av näringsidkare som skuldsanering skulle aktualiseras för än för löntagare. Av denna anledning anser regeringen att det inte är motiverat med särskilda regler för näringsidkare i denna del. Kronofogdemyndigheten delar uppfattningen om att det inte krävs särskilda regler för näringsidkare. Myndigheten anser dock att det typiskt sett kan finnas större risk för oförutsedda utgifter för näringsidkarna ifråga än för löntagare. Detta eftersom näringsidkarna normalt har mer varierande och oregelbundna inkomster än löntagare och näringsidkarnas inkomster är dessutom mer känsliga för konjunkturförändringar. Liksom regeringen anför bör det på motsvarande sätt som för löntagare få avgöras från fall till fall om en företagare bör få förbehålla sig något belopp vid sidan av vad som direkt följer av reglerna om utmätning.

I promemorian finns förslag om att aktiva näringsidkare vars verksamhet är av enkelt slag ska kunna beviljas skuldsanering (s. 12 och 19). Det beskrivs inte särskilt ingående vad som menas med enkelt slag. I prop. 1995/96:5 s. 167-168 och i lagkommentaren till 2006 års skuldsaneringslag berörs frågan om vad som menas med uttrycket "enkel beskaffenhet" av en näringsverksamhet. Om regeringens avsikt är att begreppet "enkelt slag" är detsamma som "enkel beskaffenhet" är det önskvärt om det uttryckligen hänvisades till dessa förarbeten som stöd för rättstillämpningen. Är det inte regeringens avsikt att begreppen ska tolkas på samma sätt anser Kronofogdemyndigheten att man bör exemplifiera vad som kan påverka bedömningen av om en verksamhet ska anses vara av enkelt slag. En sådan vägledning till hur de nya reglerna ska tolkas innebär att det blir enklare för näringsidkare att göra en bedömning av om de kan komma ifråga för skuldsanering. Det underlättar också borgenärernas bedömning av och ställningstagande till en ansökan om skuldsanering från en näringsidkare.

I promemorian på s. 19 nämns begreppet "överkonsumtion" och följande står att läsa: "Det är däremot förstås alltid uteslutet med skuldsanering om merparten av skulderna härrör från överkonsumtion." Kronofogdemyndigheten är något osäker på vad regeringen i det här sammanhanget avser med begreppet "överkonsumtion". Myndigheten är kritisk till denna skrivning eftersom många av de som ansöker om och beviljas skuldsanering har skulder som till stora delar hänför sig till överkonsumtion i den betydelsen att de har fortsatt att skuldsätta sig utan egentlig möjlighet att betala tillbaka skulderna. Det handlar då normalt om skuldsättning för att kunna betala normala levnadskostnader och alltså inte om s.k. lyxkonsumtion. Vidare är skrivningen inte kopplad till skuldernas ålder vilket skulle kunna tolkas som att skulder p.g.a. överkonsumtion alltid är diskvalificerande oavsett hur gamla de är. Kronofogdemyndigheten finner att skrivningen riskerar att uppfattas som en skärpning av tillämpningen samt att den föreslagna formuleringen inte stämmer överens med den nu gällande tillämpningen av lagen och heller inte med den totalbedömning som ska göras i varje ärende. Kronofogdemyndigheten vill utöver synpunkterna på promemorian anföra följande.

På s. 14 nämns att det finns en stor grupp av överskuldsatta som inte ansöker om skuldsanering fast de med nuvarande regler torde ha förutsättningar att beviljas en sådan. Mot bakgrund av detta krävs därför bättre informationsinsatser och rådgivning till de överskuldsatta. Här pekas kommunernas budget- och skuldrådgivare och Konsumentverket ut som viktiga aktörer. Kronofogdemyndigheten ser gärna att myndigheten på sikt kan få en roll härvidlag och vara ett komplement när det gäller råd och stöd till överskuldsatta. Kronofogdemyndigheten är väl medveten om myndighetens opartiska roll och en sådan funktion skulle naturligtvis vara åtskild från handläggningen av skuldsaneringsärenden.

En av anledningarna till att det s.k. steg-1 försöket togs bort i den äldre skuldsaneringslagen var att förfarandet var alldeles för långt och krångligt för den överskuldsatte. Det var angeläget att den som var i behov av en skuldsanering snabbt skulle kunna komma igång med en sådan. Det har dock visat sig att regelförändringen inte har ökat tillgängligheten hos den kommunala budget- och

skuldrådgivningen i den omfattning som de överskuldsatta har behov av. Väntetiderna är fortfarande mycket långa på vissa orter.

Kronofogdemyndigheten ser redan i år en ökning av antalet ansökningar om skuldsanering och förslagen till nya regeländringar förväntas också medföra ytterligare ansökningar. Många fler överskuldsatta kommer alltså att ha behov av råd och stöd. Detta behov ser olika ut beroende på vilken kundgrupp som avses. Råden och stöden bör därför kundanpassas. Det är t.ex. troligt att många i den föreslagna nya kundgruppen aktiva enskilda näringsidkare, kan ansöka om och genomföra en skuldsanering som får ett hållbart resultat, bara genom att få telefon-vägledning via Kronofogdemyndigheten. Kronofogdemyndigheten anser att ett komplement från myndigheten kring råd och stöd till överskuldsatta skulle bidra till en snabbare, mer kostnadseffektiv och bättre kundanpassad verksamhetsprocess för såväl överskuldsatta som för fordringsägare.

Aktiva näringsidkare kommer att bli en ny kundgrupp för skuldsaneringsprocessen. Kronofogdemyndigheten har funnit att medborgarna och särskilt näringsidkarna har visat ett allt större intresse för att i elektronisk form kunna inge ansökningar och andra handlingar till myndigheten.

Kronofogdemyndigheten avser att skicka in en hemställan till Justitiedepartementet om utökade möjligheter för elektroniskt ingivande av handlingar eller uppgifter i ärenden som angår skuldsanering. Hemställan omfattar även en möjlighet för god man att i vissa fall underteckna en ansökan om skuldsanering. Kronofogdemyndigheten önskar att denna hemställan behandlas samtidigt som eventuella ändringarna enligt lagrådsremissen genomförs.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad biträdande rikskronofogde efter föredragning av verksjurist Susan Höglund Westermarck.

Erica Wass
biträdande rikskronofogde

Susan Höglund Westermarck
verksjurist